

PREVZEMANJE ali CITIRANJE

NAVEDKI ali CITATI so sredstvo retorične strategije. Lahko so izhodišče za razpravljanje (tako vlogo ima moto na začetku eseja), običajno pa so v službi ilustriranja (kot potrditev ali kot kritika) oziroma argumentiranja. (Hladnik, 1994, 118)

CITIRANJE pomeni dobesedno navedeno oziroma prepisano besedilo tujega avtorja. Citiramo takrat, ko povzemamo misli, izjave, mnenja ali ugotovitve drugih ljudi, da bi zaščitili avtorske pravice in intelektualno lastnino. Citiramo, kar je novo ali pomembno, uporabimo ideje, ki so delo drugega avtorja, ali kaj razložimo. (Povz. po Ambrožič, 2004, str. 54)

ZAKAJ CITIRATI? Da bralca usmerimo k virom, ki bi mu podali več informacij, povezanih z obravnavano temo. In predvsem zato, da priznamo avtorstvo nekemu drugemu. Če tega ne storimo, je naše delo **plagiat**, kar Slovar slovenskega knjižnega jezika opredeljuje kot: »kar je prepisano, prevzeto od drugod in objavljeno, prikazano kot lastno [...]» (SSKJ, 1995, str. 847) Temu pravimo tudi intelektualna kraja. (Povz. po Kostanjevec, 2008, str. 29)

Poznamo različne načine citiranja in navajanja virov (ACS¹, AMA², APA³, čikaški⁴, harvardski⁵, ISO⁶ in MLA⁷). Ta pravila sledijo **mednarodnima standardoma**⁸: ISO 690 za monografske in ISO 690-2 za elektronske publikacije.

¹ American Chemical Society

² American Medical Association

³ American Psychological Association

⁴ Ta način citiranja uporablja Univerza v Chicagu.

⁵ Ta način uporablja Univerza Harvard.

⁶ International Organization for Standardization (Mednarodna organizacija za standardizacijo) – je mednarodno združenje organizacij za standardizacijo iz več kot 140 držav. Izdeluje standarde za skoraj vsa področja življenja.

⁷ Modern Language Association.

⁸ Za posamezno državo obvezen enotni predpis za mere, kakovost izdelkov. (SSKJ, 1995, str. 1301)

NA KAJ MORAMO BITI POZORNI PRI CITIRANJU:

- Citat mora biti natančen, mora se popolnoma ujemati z izvirnim besedilom.
- Jezikovna modernizacija citata ni dovoljena – najbolje je prepisati vse, z ločili in naglasi vred.
- Če vir, ki ga uporabimo pri delu, ni v slovenskem jeziku, citat prevedemo in to označimo z opombo v oklepaju.
 (Prevedel avtor).
- Nepomembne dele besedila, ki ga citiramo, izpustimo in manjkajoči del nadomestimo s tremi pikami v oglatem oklepaju [...] → t. i. skrajšano citiranje.
- Citati naj bodo čim krajši in naj se smiselno vključijo v besedilo. V tekst jih je treba primerno uvesti, tako da se vklopijo v izvirni tekst in ne načenjajo sovisnosti besedila.
- Citat označimo v narekovajih, od preostalega besedila pa ga lahko tudi grafično ločimo – npr. uporabimo poševni tisk.
- Za narekovaji v okroglem oklepaju navedemo: **priimek** avtorja besedila, iz katerega citiramo, **letnico** izdaje publikacije, **stran**. Za zaklepajem vira ni pike.
 (Novak, 2000, 54)
- Publikacije, iz katere smo citirali, ne smemo pozabiti navesti v poglavju o navajanju virov.
- Zapisani citat je lahko KRATEK (do 40 besed) ali DOLG (več kot 40 besed). Če uporabimo dolg citat, je prva vrstica besedila za pet mest zamaknjena v desno. (povz. po Hladnik, 994, 120–121)

❖ Kako citiramo:

1. NAČIN CITIRANJA

📖 Primer:

»Sreča je zanesljiv blagoslov, ki samo čaka na naš dotik.« (Shea, 2007, str. 116)

V poglavju o virih pa zapišemo:

SHEA, Shawn Christopher. 2007. *Sreča je*. Ljubljana: Mladinska knjiga. (Zbirka Ogledalo). ISBN 978-86-11-17591-1.

POSEBNOSTI:

- ❖ **2 avtorja citata:** vselej navedemo oba avtorja, med priimka pa vstavimo veznik in.
📖 (Kovač in Peternel, 2009, 56)
- ❖ **3 avtorji do vključno 5:** prvič navedemo vse avtorje, pred zadnjim dodamo veznik in, naslednjič pa po prvem avtorju uporabimo okrajšavo idr.
📖 (Wasserstein, Zappulla, Rosen, Gerstman in Rock, 1994, 150)
(Wasserstein idr., 1994, 150)
- ❖ **6 ali več avtorjev:** vsakič citiramo (tudi ob prvem navajanju) le prvega avtorja in dodamo idr. 📖 (Toporišič idr., 1995, 23)
- ❖
- ❖ **Več del istega avtorja, izdanih v istem letu:** v tem primeru posamezne izdaje ločimo z malimi črkami ob letnici izida.

📖 (Jančar, 2008a, str. 15), (Jančar, 2008b, str. 33)

V poglavju o virih mora biti delo, označeno z a ob priimku, na prvem mestu:

📖 JANČAR, Drago. 2008. *Drevo brez imena* [...]

JANČAR, Drago. 2008. *Niha ura tiha: sedem iger* [...]

- ❖ Če avtor dela, ki ga citiramo, ni znan, namesto priimka napišemo naslov dela.
📖 (Zakon o pravnem postopku, 2009, str. 7)

2. NAČIN CITIRANJA

 Primer:

Shea (2007, str. 116) pravi, da je »sreča zanesljiv blagoslov, ki samo čaka na naš dotik«.

V poglavju o virih pa zapišemo:

SHEA, Shawn Christopher. 2007. Sreča je. Ljubljana: Mladinska knjiga. (Zbirka Ogledalo). ISBN 978-86-11-17591-1.

3. SKRAJŠANO CITIRANJE (izpuščanje iz citata ali elipsa)

Izpuščene dele citata označimo v oglatih oklepajih. V oklepajih zato, ker je tropičje pogosto že v leposlovnem besedilu (npr. v delih Lojzeta Kovačiča).

 Primer:

»Dvajset tisoč let pred našim štetjem je v jami Lascaux človek narisal prve risbe [...]. Radi si predstavljamo, da so izumitelji prvih pisnih znakov želeli ohraniti sledove svojih legend.« (Jean, 1994, str. 11)

V poglavju o virih pa zapišemo:

JEAN, Georges. 1994. Pisava, spomin človeštva. Ljubljana: DZS. (Zbirka Mejniki. Arheologija). ISBN 86-341-1282-9.

4. POVZEMANJE BESEDILA, KI CITIRA ORIGINALNO DELO

Kadar citiramo besedilo, ki ga je nek avtor že povzel, navedemo najprej avtorja originalnega citata, potem pa še avtorja, po katerem smo povzeli besedilo.

 Primer:

»Obstaja nekakšna logika, čeprav neznanstvena in intuitivna, da je tisto, kar je dobro za otroka, tisto, kar se mu mora dogajati, odvisno od tega, kaj naj bi ta otrok postal.« (Erikson, 1976, str. 84; povz. po Psihologija, 2001, str. 244)

V poglavju o virih pa zapišemo:

Psihologija: spoznanja in dileme. 2001. 1. izd., 1. natis. Ljubljana: DZS. ISBN 86-341-2785-0.

5. POVZEMANJE BESEDEILA IZ ORIGINALNEGA DELA

Če povzamemo tekst in napišemo skrajšano besedilo s svojimi besedami, na koncu napišemo, od kje smo tekst povzeli.

 Primer:

Izobraževanje vključuje pridobivanje znanja in učenje veščin. Se pa izobraževanje razlikuje v visoko razvitih državah zahodnega sveta od izobraževanja v nerazvitih, majhnih državah. V nerazvitih državah se izobraževanje težko razlikuje od drugih vidikov življenja, saj klasična oblika pouka v teh državah ne obstaja, medtem ko je v razvitih državah izobraževanje neposredno povezano s specializirano vlogo učitelja. (povz. po Haralambos, 1999, str. 733)

V poglavju v virih pa zapišemo:

HARALAMBOS, Michael, in HOLBORN, Martin. 1999. *Sociologija: teme in pogledi*. 1. izd., 1. natis. Ljubljana: DZS. ISBN 86-341-1910-6.

6. CITIRANJE PRISPEVKA S SPLETA

Prispevke ali slike s spleta citiramo tako, da v oklepajih navedemo spletni naslov.

 Primer:

»Strojno učenje (angleško *machine learning*, nemško *Maschinelles Lernen*) pomeni pridobivanje znanja na podlagi izkušenj. Ne gre za učenje na pamet, ampak za iskanje pravil v učnih podatkih. Tako lahko dobimo odgovor tudi na vprašanje, ki ni sodelovalo pri učenju. Dva najbolj znana predstavnika strojnega učenja sta nevronske mreže in skriti model Markova.«
(http://sl.wikipedia.org/wiki/Strojno_u%C4%8Denje)

V poglavju v virih pa zapišemo:

Strojno učenje [online]. 2009. *Wikipedia, the free encyclopedia*. [Citirano 25. jul. 2009; 23:34]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Strojno_u%C4%8Denje>.

7. CITIRANJE ČLANKOV IZ ELEKTRONSKIH SERIJSKIH PUBLIKACIJ

 Primer:

»Lučka, ki je lani praznovala petdeseti rojstni dan in je nastala, ko so Ljubljanske mlekarne še edine v tedanji Jugoslaviji proizvajale sladoled, je imela sprva le okus vanilje in je bila, ker s 70 mililitri sodi med drobne sladolede, namenjena otrokom, a se je kmalu izkazalo, da je ravno pravšnje velikosti tudi za odrasle, ki imajo radi količinsko »skromnejše« priboljške.« (Pivk, 2009)

V poglavju v virih pa zapišemo:

PIVK, Mavric. 2009. Mali raj za velike ljubitelje sladoleda. Delo [online]. 1996 – Ljubljana: Delo, d.d., časopisna hiša. [Citirano 26. jul. 2009; 12:57]. Dostopno na spletnem naslovu: <<http://www.delo.si/tiskano/html/zadnji/Delo>>. ISSN 0350-7521.

8. CITIRANJE OSEBNE KOMUNIKACIJE

Kot vir lahko navajamo tudi *osebno komunikacijo* (pogovori, elektronska pošta, pisma ...), poleg avtorja osebne komunikacije navedemo tudi čim bolj natančen datum (po možnosti vsaj mesec in leto, še najbolje je natančen datum). Spodobi pa se, da tistega, čigar izjavo citiramo, prosimo za dovoljenje, da jo smemo objaviti.

 Primer:

»Zavest ljudi se počasi dviguje.« (K. Bezenšek, osebna komunikacija, julij 2009)